

2.	«Скульптура»	Дитині пропонується набір пластиліну і завдання: за 5 хв. виліпити щось з пластиліну.
3.	«Моя казка»	Дітям пропонується скласти казку на задану тему. Оцінюється продуктивність, оригінальність і варіативність.

Отже, творчі здібності формуються під впливом низки факторів та умов, які для дитини створюють дорослі (батьки, вихователі тощо). Важливо якомога раніше розвивати творчий потенціал дитини. Це допоможе дитині в майбутньому бути більш гнучкою, креативною, легко долати труднощі, мати два і більше варіантів вирішення тієї чи іншої задачі, генерувати ідеї, створювати нове і нестандартне.

Список використаної літератури:

1. Атаманчук Н. М. Психолого-педагогічні аспекти розвитку творчості в дітей. Психологічні координати розвитку особистості: реалії та перспективи : Збірник наукових матеріалів ІІ Всеукр. наук.-практ. конф. (17 травня 2017 року, м.Полтава). Полтава: Видавець Шевченко Р. В., 2017. С.3-6
2. Біла І. М. Дошкільне виховання: Феномен дитячої творчості. 2011. № 1. С. 7-11.
3. Біла І. М. Психологія дитячої творчості. К. : Фенікс, 2014. С. 137
4. Грицюк І. М., Денис Н.О. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України: Розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку в ігровій діяльності. К, 2019. С. 92-98.
5. Ваколюк В., Годлевська В.Ю. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку як науково педагогічна проблема. К., 2017. С. 99-102.

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ ПСИХОЛОГА ПІДЛІТКАМИ ТА СТАРШОКЛАСНИКАМИ

Калюжна Ю.І.

Полтавський національний педагогічний університет

імені В.Г. Короленка

ukaluzna154@gmail.com

Розширення сучасних вимог до професіоналів у будь – якій галузі народного господарства в Україні сьогодні вимагає дедалі чіткішої орієнтації шкільної молоді на ті сфери самореалізації, які

базуються на врахуванні низки їх суттєвих особистісних характеристик. Особливо важливо це при виборі молоддю професій соціономічного типу, де об'єктом діяльності є люди та соціальні групи, які виявляють специфічні запити та потреби.

Професія психолога вимагає виконання низки різноманітних функцій, найсуттєвішими серед яких є здійснення профілактики та просвітницької діяльності щодо психологічного благополуччя та психічного здоров'я; проведення діагностичних процедур; надання фахової допомоги за запитом, куди входить: психологічне консультування, психологічний супровід, психологічний тренінг, розвивальна діяльність. Окрім цього, професійна діяльність психолога вимагає безперервної самоосвіти та складної співпраці з науково-педагогічними працівниками щодо організації ефективної навчально - виховної діяльності в закладах освіти. [1; 5]. Тому, окрім професійно – важливих рис та якостей особистості, яка обирає такий фаховий шлях , слід особливо враховувати її потребово – мотиваційну сферу, яка забезпечує і стабільність роботи психолога, і її ефективність та самобутність. [1; 2; 3; 4; 6].

Насамперед, це стосується складної системи психологічних утворень, які є осередком активної поведінки людини, тобто її інтересів, схильностей та значущих для неї спонукань до діяльності. Тому профорієнтаційна робота з школярами має базуватися на врахуванні передусім особливостей їх мотиваційної сфери, яка визначає і психологічну готовність до праці у цілому, і чітко окреслену спрямованість на певну фахову діяльність. Особливої *актуальності* це питання набуває на першому етапі професійного самовизначення, який припадає на старший підлітковий та ранній юнацький вік. Ці категорії школярів характеризуються суттєвими відмінностями у вікових характеристиках розвитку, які ,безумовно, слід враховувати як при реалізації заходів просвітницького змісту, так і в ході цілеспрямованих професійних консультацій з метою оптимізації вибору їх майбутнього фаху .

Метою нашого дослідження стало вивчення особливостей мотивації професійного вибору професії психолога школярами різних вікових категорій та можливостей їх врахування при здійсненні профорієнтаційної роботи у школі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для реалізації поставленої мети нами було досліджено вибірку із 99 учнів ряду шкіл м. Полтави віком 14 - 17 років, які мали намір у майбутньому обрати професію психолога. Було використано методiku визначення основних мотивів вибору професії (О.М. Павлютенков)

та усне опитування учнів. Вищевказана тестова методика дозволила вивчити можливі значущі для учнівської молоді блоки мотивів. Насамперед, це група суспільно значущих спонукань до обрання професії, яка включає соціальні (бажання своєю працею служити суспільному прогресу), моральні (прагнення до розвитку власних моральних якостей) та естетичні (прагнення до естетики праці, отримання відчуття радості від діяльності). Друга група досліджуваних мотивів складається з суджень, які відображають когнітивний компонент професійного вибору. До неї відносяться пізнавальні спонукання (прагнення до оволодіння спеціальними знаннями, пізнання змісту праці, її структури та професійних вимог), творчі (бажан бути оригінальним в роботі, тенденція до вчинення наукових відкриттів) та ті, які стосуються необхідності мати чіткі знання про процес праці. Зрештою, третя група мотивів обрання професії представлена у методиці спонуканнями, пов'язаними переважно з умовами виробничого середовища зовнішнього походження: матеріальними (бажанням отримувати певні блага), престижними (прагненням до професій, які цінуються серед знайомих і забезпечують швидке просування по службі) та утилітарними (бажанням керувати людьми, мати чисту і легку роботу в місті, орієнтацію на отримання вищої освіти).

Отримані нами результати дозволяють вирізнити суттєві відмінності у мотивації вибору психологічного фаху підлітками та старшокласниками.

Насамперед, слід зазначити, що для підлітків найважливішими виявилися мотиви соціального змісту. Їм віддали перевагу 48% опитуваних. Це свідчить про розширення сфери різнопланових суспільних контактів учнів, усвідомлення ними власної ролі у них, важливості етичного та естетичного аспектів реалізації професійної діяльності. Опитування підлітків показало, що у майбутній роботі психолога вони найбільше цінують дотримання моральних норм взаємодії з клієнтом та можливість самовдосконалення таких особистісних якостей, як толерантність, гуманність та справедливість. Не менш значущими виявилися для підлітків мотиви утилітарного характеру. Так, 36% досліджуваних орієнтувалися на популярність професії, можливість управляти іншими та зростаючий престиж професії психолога у сучасних умовах. Лише 16% опитуваних підлітків приваблювали саме змістовні характеристики професійної діяльності. Найперше серед них вони вказували важливість діагностичної та корекційної функцій психолога, залишаючи поза увагою дії щодо психологічної профілактики, просвітницької діяльності та забезпечення

психологічного благополуччя клієнта у цілому. Така тенденція свідчить про дещо поверхове уявлення про майбутній фах і шляхи підготовки до його освоєння та реалізації у майбутньому, в основі чого, вочевидь, знаходиться обмежений життєвий досвід та дещо романтизовані уявлення про роботу психолога.

Старшокласники, натомість, найважливішими визнали мотиви, пов'язані зі змістом професійних обов'язків практичного психолога. Це виявилось у 41 % досліджуваних. Результати усного опитування вказують на важливість для учнів даної категорії ґрунтовних знань щодо структури професійних функцій психологів, перебігу різних форм фахової діяльності та суттєвих характеристик роботи з клієнтами різних вікових груп. Друге за значимістю місце у структурі професійної мотивації старшокласників займають утилітарні спонукання (33 %). Але, на відміну від підлітків, старшокласники при цьому більше враховують суттєві життєві реалії: можливість працевлаштування, достатнього матеріального забезпечення своєї родини, реалізації бажання навчання у вищій школі та наявність комфортних умов професійної праці. Широка соціальна мотивація дещо втрачає свою значущість для старшокласників внаслідок розвитку їх самосвідомості. Вона є найціннішою для 26 % опитуваних. Так, бажання приносити користь суспільству частіше опосередковується міркуванням про власні можливості та якості, необхідні для цього. Прагнення до розвитку власних моральних якостей, визнаних соціумом, переплітається з формуванням уявлень про їх цінність як у суспільному, так і внутрішньогруповому вимірі. Для старшокласників дедалі частіше значущими питаннями виступають не **що** вони можуть зробити для суспільства, а **як** це можна здійснити на практиці. Усвідомлюючи складність та різносторонність цього процесу, старшокласники, на відміну від підлітків, досить обережно вказують на соціальну мотивацію як провідну при обранні фаху психолога.

Висновки та перспективи подальших розвідок. З отриманих нами результатів дослідження можна зробити висновок про актуальність розвитку системи мотивів вибору професії психолога школярами з урахуванням їх вікових особливостей, провідних інтересів та цінностей. Проте варто зазначити, що для формування системи дієвих мотивів вибору професії психолога варто поєднувати традиційні засоби та прийоми навчально-виховного процесу з методами, які дозволяють активізувати не лише усвідомлення суті професійної діяльності, але і її емоційне сприймання, і розвиток важливих навичок та вмінь. Тому

спеціальні лекції та бесіди профорієнтаційного змісту доцільно доповнювати тематичними дискусіями, ігровими ситуаціями, тренінговими заняттями, у яких відображались би і змістовні складові фахової діяльності психолога, і шляхи вдосконалення необхідних для неї особистісних якостей на шляху подальшої професіоналізації шкільної молоді.

Список використаної літератури:

1. Антонова Н.О. Психологічні детермінанти готовності до професійної діяльності психолога. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О.Сухомлинського. Серія «Психологічні науки» / за ред. С.Д.Максименка, Н.О.Євдокимової. Миколаїв: МДУ ім. В.О.Сухомлинського. 2011. т.2. вип. 6. С. 20-24.
2. Баклицький І.О. Психологія праці. К.: Знання. 2008. 655с.
3. Баріхашвілі І.І., Ворона М.П., Грищенко В., Старіков І.М. Психологічні основи профорієнтації і професійного самовизначення. К.: Професіонал, 2009. 208 с.
4. Карпенко Г. В. Психологія праці та вибір професії: навч.-метод. посіб. / Г. В. Карпенко. Суми: Унів. кн. 2008. 167 с.
5. Максименко С.Д. До проблеми розробки освітньо-кваліфікаційної характеристики сучасного психолога. Практична психологія та соціальна робота. 1999. № 1. С. 2 – 6.
6. Професійне самовизначення старшокласників [упоряд. Л.Шелестова]. К.: «Шкільний світ». 2006. 128 с.

ВИХОВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Калюжна К. О.

*Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
kaluznakarina2005@gmail.com*

Самостійність – одна з найважливіших рис кожної людини, виховання якої закладається в ранньому дитинстві. Говорячи про самостійність, як одну з базових характеристик особистості, дитячі педагоги та психологи мають на увазі: вміння діяти без допомоги оточуючих; здібність до прийняття рішень та усвідомлення відповідальності за їх наслідки; вільний прояв своєї думки та позиції, незалежно від можливої реакції інших людей.

Виховувати самостійність потрібно з самого раннього віку, а особливо у дошкільному віці, перед новим етапом у житті дитини та зміні її середовища. У старшому дошкільному віці приходиться